

כתובות קז

עניין: הניח מעותיו על קרן הצבי

הערה על המשניות

ביום שחרב בהמ"ק ודמה לך לצבי מה הצבי הזה הולך לסוף העולם וזוהר למקומו אף ישראל אע"פ שנתפזרו בכל העולם עתידין לחזור, שנאמר (הושע ה') אלך ואשובה אל מקומי. דקלטינוס מלכא צד צביין וחפי קרניהון כדהב ושלחינון לאפריקי בסוף תלת סרי שנין תבו לאתריהון (ובעין זה איתא בירושלמי שביעית פ"ט מובא בתורה עיי"ש) וריב"ז מדמה את המפרנס, לזה שהניח זהב על קרני הצבי לפי שבטח שבוודאי ישוב הצבי למקומו עם הזהב שבקרניו וכן הניח המפרנס את מעותיו על קרני הצבי כלומר שגם הוא בטח שהבעל בוודאי ישוב למקומו ויחזיר לו את מעותיו, וא"כ אדעתא דבעל יהיב ולפיכך יפה אמר חנן שאיבד את מעותיו, והשתא דאמרינן דסעמא דבני כה"ג במפרנס הוא משום דס"ל דאדעתא דאשה נחית והיא נפרעת מבעלה והמפרנס גובה ממנה מצינו

תוס' יו"ט

[הלכה י"ע]: הניח מעותיו על קרן הצבי. שהצבי קל לרוץ כהיה דמנין פרק ה' לזבות. הו"ר נ"ב ונמלא שזה שמניח מעותיו על קרן צבי הוא מוזמן להפסיד שהצבי ירוץ קל מיש ולא

הפלאה

במתניתין

הניח מעותיו על קרן הצבי. עיין בפירושי המשניות שכתבו כמה פירושי' בלשון זה. וכולם דחוקים מאוד. ולפענ"ד נראה לפרש כפשטי' שריב"ז אמר יפה אמר חנן שהדין דין אמת שאין הבעל משלם לו כשיבא. ודקדק בדבריו שאמר איבד את מעותיו בלשון איבד ולא זכו בעיניו שאין לך נדקה גדולה וזה כי היתה עני' באתו שעה והיתה נריכה לחזור על הפתחי' והוא פרנסה בכבודה בתוך ביתה ואמרה חז"ל בנדקה שהקרן קיימת לעה"כ ויש לפרש לישן צבי כמו הצבי ישראל (שמחל צ' א') שהוא מנצח וקיומן של ישראל. וה"ל פירוש הניח מעותיו על קרן קיימת ומולצת ויש עוד לפי לשון הצבי ע"ד שאמרי' לקמן דף קי"ג למה נמשלה ה"י לצבי מה צבי חין עורו מחזיק בשרו חף ה"י אינה מחזקת פירותי' וכן הוא בנדקה שאמר הכתוב וצחנוני נח וגו' עד צלי די שיבלו שפתותיכם מלומר די ואינו מחזיק את פירותיו. והיינו דאמר שהניח על קרן לעה"כ. ופירות מרובים עד צלי די צעה"ל. ואפשר לומר דס"ל לחנן דכיון שהי' יכול ליתן לה דרך הלואה בפירשי' שלאחר שיבא בעלה תצבע אותו ותשלם לו וסי' יכול לגבות ממנה ח"כ ח"כ איבד מעותיו שנתן לה בחנם בלא הלואה וריב"ז פליג עליו ומצינו כזה פלגתא דר"א ורבנן במס' פיאה פרק ה' צעה"כ שהוא עובר מוקוס למקוס דר"א סבר שרין שישלם כשיבא לביתו וחכמים אומרים עני' הו' באתו שעה ורשאי ליקח בתורת נדקה לגמרי וכן ס"ל לריב"ז דכיון שהי' עני' באתו שעה יפה עשה שנתן בתורת נדקה ולפ"ז ח"ש טפי דבאמת חף אס' הי' נתן לה דרך הלואה מלווה היא שמולה על זמן ארוך בלא ריוח ופירות מעותיו אלא צזה הקרן משתלם לו צעה"ל ואינו אלא שבר הפירות לעה"כ אצל כשנתן דרך מתנ' הקרן קיימת לעה"כ ופירותיו אוכל צעה"ל :

שער מאמרי חז"ל מסכת כתובות

חיין ומתקיים העולם הב' הוא מ"ש צפ' שני דייני גזרות אדמון אומר הניח מעותיו על קרן הצבי וביאר כי קבלה בידו שטבע הצבי להחליף קרנותיו משבע שנים לשבע שנים כדוגמת הנחש המפשיט עורו אחד לשבע שנים וכשמחליף קרנות בסוף השנה השביעית טומנה בארץ באופן שאי אפשר לשום נברא בעולם למנוח אותם ולכן נקט האי לישנא דהניח מעותיו על קרן הצבי. הג' היא מ"ש במסכת ר"ה פ"ב א"ר דוסא ו' הרכינס